

Vasárnapi felvétel 1.

Hangfájl: vasarnap1.wav; időtartam: 1:29:29

Adatközlők: Istók Ágnes (Kákova, 1950.), Istók György (Klészse, 1950 előtt született).

Megjegyzések:

A bizonytalan, illetve nehezen kivehető (elharapott, dűnnyögött) szavak zárójelek között, kérdőjel után állnak.

***ÉKK:** Amíg átadjuk a szót, én megkérdezném... Tegnap ugye azt mondták, hogy nincsen ilyen „ülvel, alval, ebédvel”... Na most én tegnap este még pont előkerestem egy csángó szöveget, és ott van egy ilyen -val/-vel, méghozzá valaki Klézséről, egy Gyurka Magdaléna, 1963-ban született, és ő mondja ezt, hogy „abba az időbe van egy ember, melyik jár egy kalácsval a kezibe... oszt szakasztval egy-egy darabot az egésznek”. Tehát azt mondják, hogy ilyen nincs, ezt rosszul írták le akkor?*

GYB: Ez ö... Nincs így.

ÁN: Szakasztval...

GYB: Nem es, törve egy-egy...

ÁN: Törve, inkább úgy mondjuk.

***ÉKK:** Törve, tehát olyan nincs, hogy törvel, csak törve?*

ÁN: Törve.

GYB: Törve egy, de (? ragadhat) mindenkinek az örömkalácsból...

ÁN: Tört egy-egy darabot...

GYB: Úgy hívták, hogy örömkalács. A fiatalokat miután elbúcsúztatták, indultak haza a vőlegény a szerezményével, felültek a szekérbe, s akkor kerülgette, s egyet került, odaadta, megcsókolta a lány, a szalag, jövődöbeli menyecske, vagy már menyecske vót, az ifjú pár megcsókolták, s még s háromszor kerültek, s aztá a végén el... eldarabolták...

ÁN: Elterdelte.

GYB: Eltördelték igen, szépen mindenkinek, aki ott énekelt, vagy tátották a szájukat... Szakasztval, az valahogy így... bele... hogyha itt nőtt fel Magyarba, vagy itt...

***ÉKK:** Nem, azt írja, hogy klézsei!*

GYB: Klézsei...

ÁN: Klézsei, de lehetett...

GYB: Hatvanháromba vagy hú... hetvenbe vagy mikor van ez... kilencvenbe, akkor biztos itt dolgozott, és budapestiesen fejezte ki magát.

ÉKK: *Lehet, igen ezt Debrecenbe írták le...*

GYB: Ja, hát akkor Debrecenbe...

ÁN: (? ...a Gyurka volt, a Gyurka alig lehet...)

ÉKK: *Aztán még van itt ebben pár érdekes dolog... A nyírel kiosztja a legényeknek, hogy kinek kit kell hívogatni.*

GYB: Igen, ad egy listát.

ÉKK: *És akkor azt így mondja, hogy „s megmondnak e néhány legénynek, hogy ne, mehetsz te ide, s hívod azt, s annak e lisztát, felírják, te meg hívod azt...” Tehát azt az érdekes, hogy nem úgy kezdik, hogy „s megmondják e néhány legénynek”, hanem úgy kezdi, hogy „megmondnak e néhány legénynek”.*

GYB: Itt hibásan mondják... Nem, nem, nem...

ÁN: Hibás...

GYB: Megmondják szépen, ne, neked ez a lista, elindúsz innet, és eddig a faluba.

ÉKK: *Tehát nem lehet azt mondani, hogy „s megmondnak”?*

GYB: Nem, nem. Hát izé, izgalmába mindenki kifejezi, hogy...

ÉKK: *Hát biztos, mikor az ember nem ellenőrzi, akkor hibázik...*

GYB: Igen. Akkor ezek ö... ki leírta, úgy akarja, hogy s...

ÉKK: *Na most még egy érdekes... Azt mondja ez a Magdolna, hogy „ott benn a nyirel beszél, mind csak mondja meg a hallgatóknak, hogy még meliket kifelejtették”. Ezt így lehet mondani?*

GYB: Hát mikor visszajönnek a hívogatók, akkor megmondják, hogy ezt, ezt megkaptam, s akkor azt mondják, hi, jaj, ezt nem hívtam meg...

ÁN: Ezt kifelejtette.

ÉKK: *De most az a kérdés, hogy ezt így lehet-e mondani, hogy „mondja meg a hallgatóknak, hogy még melyiket kifejejtették”? Vagy csak úgy jó, hogy „még meliket fejejtették ki”?*

GYB: Nem, itt...

ÉKK: *Így is jó, hogy „még mondja meg a hallgatóknak, meliket fejejtették ki”?*

GYB: A hallgatóknak nincs mit mondjon...

ÁN: Kifordítva mondta.

ÉKK: *Tehát nem jól mondta?*

ÁN: Kifordított...

GYB: Biztosan izgalmas vót a kislyány, olyan...

ÁN: Kifordítva van.

ÉKK: *És még egy, ami nekem gyanús, hogy jól mondta, vagy kifordítva... „És akkor az asszonyok nem bémennek oda olyan hamar.”*

GYB: Jaj, itt fordítva van. Nem mennek bé olyan hamar, ilyen...

ÉKK: *De volt, ami sokszor előfordult, tehát ez nem lehet tévedés... Van ez a képes... Nálunk azt mondják, hogy „képes vagyok”, de ő azt mondja, hogy „ki mikor képzí”, nem azt mondja, hogy „ki mikor képes”.*

GYB: Képzí, igen. Képzí, ki amikor gondolja, hogy jó az a... Ezzel a képzí.

ÉKK: *Tehát lehetne, hogy „én képzem”?*

GYB: Igen. Én képzem, hogy neked ez jó, mondhasa, igen.

ÁN: Ő képzí...

ÉKK: *És ez azt jelenti, hogy elgondolom?*

GYB: Hát ké...

ÁN: Kigondolom...

GYB: Szóval ő úgy gondolja, úgy képzí, hogy... kép... képezi...képzeli, ez is a képzeli szó, igen. Úgy képzí, hogy...

ÉKK: *És akkor még egy érdekes volt, de ezt máshol is láttam, hogy azt mondja, hogy „és jönnek a nép haza”. De ezt máshol is olvastam, hogy „mennek az ifjúság”. Ezt lehet mondani, ugye?*

GYB: Hogy mennek az ifjúság, igen.

ÁN: Haza.

GYB: Hazába...

ÉKK: *Mert nálunk úgy mondanák, hogy „men az ifjúság”...*

GYB: Megy.

ÉKK: *De úgy is lehet, hogy mennek haza?*

GYB: Mennek, igen.

ÁN: Mennek haza.

GYB: Menen a népség, mennek...

ÁN: Vagy jönnek, mikor de hogy most jönnek haza.

GYB: Ez az az, hogy jöttek a népség haza, és akkor föl oda a lakodalomhoz, hogyha arról beszél, és béülnek. Béülnek a... Akkor teszik az asztalt elé.

ÉKK: *Köszönöm szépen.*

2. gyűjtő: *Akkor most egy olyan dolog következik, hogy zárójelben megadtuk, amit magyarul kéne mondani, és arra kérjük önöket, hogy tessék kiegészíteni ezt a [román] mondatot, hogy az egész magyarul legyen!*

GYB: Igen, ők úgy mondták, hogy neo...

2. gyűjtő: *Nem úgy mondták, csak úgy van most megadva. Tehát hogy hangzik ez magyarul ez az egész?*

GYB: Hát...

ÁN: Átmentünk a szomszédhoz, mikor meghalltuk, hogy egy házuk...

GYB: Hogy a házuk ég... Ég a házuk... házik.

ÁN: Igen...

GYB: S azt le kelle oltani.

ÁN: Tüzet. Tüzet le kelle...

GYB: Hát ha ég, akkor már...

2. gyűjtő: *De jön át jajveszékelve, hogy ég a ház...*

GYB: Igen.

2. gyűjtő: *És akkor ezt lehet mondani, hogy átmentünk a szomszédhoz?*

GYB: Odamentünk.

ÁN: Odamentünk a szomszédunkhoz, hogy ég a házik...

2. gyűjtő: *Most az következik, hogy ennek az ellenkezője. Valami miatt nem tudtunk segíteni. Egyszerűen tagadni kellene ezt.*

ÁN: Nem mentünk a szomszédhoz, mikor halltuk, hogy a házik...

GYB: (?...), igen.

ÁN: Nem mentünk oda, szomszédhoz, mikor halltuk, hogy a házik ég.

GYB: Hogy ég a házik.

ÁN: S le kell óltani.

2. gyűjtő: *Jó, megint... Meddig a szülők el voltak menve.*

GYB: Odamentünk a szomszédba, szomszédhoz, míg a szülők el vótak menve... Nem, a szülők szót nem tudjuk... nem ér...

3. gyűjtő: *Hogy mondják?*

ÁN: Hogy mámikáék, tátikáék, mindig.

GYB: Míg az apjáék vagy az anyjáék...

ÁN: Míg az apjáék... el vótak menve.

ÉKK: *De ha együtt akarjuk mondani, akkor csak így lehet, hogy az anyjáék? Nincs közös szó arra, hogy anyja, apja?*

GYB: Nincsen.

ÁN: Nincs. Zapjáék.

GYB: Az apjáék, az anyjáék, vagy...

ÁN: (? Paktier...)

4. gyűjtő: *Tehát nem meddig, hanem míg az apjáék...*

GYB: Míg az apjáék el vótak menve.

ÁN: Míg az apjáék el vótak menve.

4. gyűjtő: *És akkor átmentünk oda, és ott nem voltak, csak a gyerekek, ugye?*

GYB: Nem tudjuk hozzákötni, mert át lehetett mennünk, hogy lopni, nem?

2. gyűjtő: *Nem, a gyerekeket rábízták.*

ÁN: Igen. Odamentünk a szomszédhoz, míg mámi... míg taticáék el vótak menve...

GYB: Míg az apjáék nem vótak otthon.

2. gyűjtő: *És akkor ennek az ellenkezője...*

GYB: Nem mentünk oda...

ÁN: Nem mentünk szomszédba, míg az apjáék...

GYB: Míg az apjáék nem vótak otthon.

ÁN: Míg el vótak menve az apjáék.

2. gyűjtő: *Itt most arról van szó, hogy...*

ÁN: Nem mentünk haza...

2. gyűjtő: *...ameddig a szüleik megérkeztek.*

GYB: Nem mentünk haza, míg... Az a meddig az a míg.

ÁN: Míg.

GYB: Helyes... helyettesíti. Mig ö... taticák, mámiék nem vótak otthon. Mig nem jöttek haza.

ÁN: Nem jöttek haza.

2. gyűjtő: *Aha, nem tudtak bemenni.*

ÁN: Mig nem értek haza.

GYB: Igen.

ÁN: (? Hát ott úgy) nem érkeztek...

2. gyűjtő: *Míg nem értek haza?*

GYB: Még nem úgy megérkeztek, hanem hazaértek.

ÁN: Még nem értek...

2. gyűjtő: *Három napig imádkotik az egész család, ...?*

GYB: Három napig imádkoztunk...

ÁN: Az egészen...

GYB: (? Mint család, s nincs család...) Nincsen készletünkben olyan...

ÁN: Az egészen... Nem mentünk ki házból.

GYB: Igen, nem is mentünk ki.

ÁN: Még nem es mentünk ki házból.

GYB: (? meg mit csinál...) Nem mentünk, hanem izé.

ÁN: Még nem es mentünk ki.

GYB: Nem, mer itt másképp van, három napig imádkozik (?...). Harmadik számú a, nem az első, nem mi. Három napig imádkozik az egész familija, mondjuk úgy, s nem is jönnek ki házból.

ÁN: De... Igen, nem es jönnek ki házból. Ne, mert nem (? ők a harmadik).

2. gyűjtő: *Nyirel sem tudta (? elvenni...)*

ÁN: Kellett lenne jöjjön... Nálunk nem használják, merthogy az románul van. Nejednek.

GYB: Igen, románul...

2. gyűjtő: *Nejednek, az meg nem pontos, csak magyarul...*

ÁN: Igen, igen.

GYB: Igen.

ÁN: Nem, nyirelnek nem gyütött pénzet.

GYB: Nem gyüttél pénzt. Parát.

ÁN: Nem birsz lenni nyirel, mig nem gyüttél parát.

GYB: Igen. Para az pénz.

ÁN: Pénz.

GYB: Törökből.

3. gyűjtő: *És most is így van akkor?*

GYB: Igen.

ÁN: Igen.

2. gyűjtő: *Igen, de ha a régi időkről mesélnék ezt, akkor hogy mondanák?*

GYB: Hát akkor is.

ÁN: Akkor is.

GYB: Para onnan jön a para...

2. gyűjtő: *De hogy mondanák a mondatot?*

ÁN: Nem tudott lenni nyirel...

GYB: Nem lehetett nyirel...

ÁN: Addig nem birt lenni nyirel, mig nem gyütött pén... parát. Nem bírt.

GYB: Tudni tudott lenne, de...

ÁN: Nem bírt.

GYB: Vitte az (? ese, és) de nem oda járt.

ÁN: Rossz ember...

2. gyűjtő: *Rossz ember volt, ideges ember volt...?*

ÁN: Rossz emberből senki sem tudott... értekezni vele...

GYB: Ulyan rossz ember volt, hogy senki sem tudott megegyezni vele.

2. gyűjtő: *Mind a ketten így mondanák?*

ÁN: Ugy, igen.

GYB: Ki kell mondani a... rossz ember volt...

ÁN: Én fordítottam mindig...

GYB: Olyan rossz ember volt, hogy senkivel sem tudott... Ha csak rossz ember volt, akkor én nem tudtam, hogy a... másik vagy a harmadik...

ÁN: Igen, olyan rossz ember volt, hogy nem tudott senki vele...

GYB: Vele senki sem tudott megértekezni.

2. gyűjtő: *Itt egy egész mondat van románul, ezt kellene...*

GYB: Hát én nem így mondanám. Ulyan csendes lány volt, hogy sohasem ment ki az apjáiék (? szavaiból... szava, szavai...)

3. gyűjtő: *De hogyha pontosan ezt kéne lefordítani?*

GYB: Ezt ha pontosan...

ÁN: Csendes lány volt...

GYB: Olyan csendes lány volt, s hogy nem futott el. Dehát ha csendes lány volt... de a másik lány es elfuna (? tán) csak egyszer.

3. gyűjtő: *Igen, de micsodát...?*

ÁN: Soha nem...

GYB: A micsodát? Soha nem futott el.

ÁN: Soha nem ment el. Nem futott el.

GYB: Soha nem lépett ki szabadba. Jó, hogyha a (? potámot) kell lefordítani, akkor úgy soha sem...

3. gyűjtő: *Nem muszáj, csak minden elemet, ami a románban is benne van.*

GYB: Igen, soha sem futott ez a ízé...

3. gyűjtő: *Tehát nem muszáj szó szerint lefordítani, csak hogy ugyanaz legyen a jelentése, mint a románnak.*

GYB: Hát igen, soha nem lépett meg hazulról. Ez lenne magyarul.

3. gyűjtő: *De hogy maguk hogy mondanák?*

GYB: Igen, soha sem futott el hazunna. De a csendes lányról aszongyák, hogy nem lépett ki a...

ÁN: A szüleinek... A zapjainak...

GYB: A szavaiból.

3. gyűjtő: *Szavaiból vagy szavaival?*

GYB: Szavaiból.

ÁN: Szavaiból.

2. gyűjtő: *Itt megint egy csínytevés, megettem a cukrot, s...*

GYB: Elnyalta.

ÁN: Mindig úgy mondja...

GYB: Hát megettem a cukrot, a zahart...

ÁN: Nem is cukor...

GYB: Megettem a zahart, vagy bohumilt, (? a bohumil azoknak a másoknak a...)

ÁN: Cukor.

GYB: De nem mondtam meg máminak.

3. gyűjtő: *Hogyha „s” van? Megettem a zahart, s...?*

ÁN: S nem...

GYB: S nem mondtam meg. Nem mondtam meg mamimnak... mama, mámi...

ÁN: Máminak.

2. gyűjtő: *Jó, akkor ez egy másik történet, Robi eljött Budapestre egy másik világból, és itt biztos féltették...*

GYB: Már nagykorú. Nagykorú vót, amikor...

2. gyűjtő: *Hát jó, de milyen tanácsokat adtak Robinak, mire figyelmeztették?*

GYB: Mikor eljött (? Rábiból) Budapestre, azt mondtam, hogy legyen böcsületes.

2. gyűjtő: *Ez volt az összes?*

GYB: Hát hogy valahogy legyen becsületesebb, abba minden benne van.

2. gyűjtő: *De biztos még beszélgettek erről...*

ÁN: Rá vótunk bízva (? beléjen, mint vót ő elsőnek...) Nem tudtuk elgondolni, hogy még egyebet es kéne mondjunk, mert tudtuk, hogy (? mindent) nagyon ismertük.

4. gyűjtő: *Hogyha mi nem tudnánk, hogy hogy kell becsületesnek lenni, akkor mit mondanának?*

GYB: Bicsületes, úgy jól tanuljon, ne tótse az időt itt hiába... (? köszönje meg úgy...)

ÁN: Böcsülje meg a zegészet, kit ismer.

GYB: Ne legyen rossz.

ÁN: S ne barátkozzék a... melikek el tudnák csábitani...

ÉKK: *Vagy például a pénzzel hogy bánjon?*

GYB: Hát azt már tudta.

ÉKK: *Azért anyja, apja mindig tud tanácsot adni.*

GYB: Ja, hát azt a... Nem is tudtuk, hogy ilyen végleg. Abba projektbe az vót, hogy csak...

ÁN: (? Kimén.)

GYB: Kijön doktorálni, és kész. Aztán jött a második. Mikor felismerte itteni előnyöket, akkor... És ott nem is állnak szóba egy ilyenekkel, akik magyar... magyar neve van, azt Bákóba már kezdik nézni, mint (? popoviciánus), románelvűség.

2. gyűjtő: *És ezt hogy fordítanák le?*

GYB: Házasodj meg ha akarsz, vagy kacagjon a világ...

ÁN: Ha nem akarsz.

GYB: Házasodj meg ha nem akarsz, hogy a világ kacagsága légy!

ÁN: Vagy úgy akarsz, hogy ne kacagjon a világ.

GYB: Igen, dehát... igen.

ÁN: Én mindig úgy mondom, házasodj meg, ha úgy akarsz, ne kacagjon a világ!

GYB: De úgy is mondták, hogy ne légy a világ kacagsága.

ÁN: Igen.

2. gyűjtő: (?...)

ÁN: Ez guzsalyba van?

2. gyűjtő: *Most el kéne mondani majd a következő néhány képről, hogy mit látnak rajta.*

GYB: Igen, a kutya ugat.

ÁN: Lát valakit, kit nem szeret, s ez nagyon...

GYB: Borzas kölök. Megmarta (? egy kucsa).

ÁN: Elindult vót fölül a (? cserestül...), s megfogta a lábát a kucsa.

GYB: Nem, de marja, (? kucsamar)...

2. gyűjtő: *Na most ha valaki nem látta ezeket a képeket, és megkérdezi, hogy mi volt azon a képen, a kutya egy lányt harapott meg? Akkor mit mondanának?*

ÁN: Nem, kucsa megmarta egy fiút.

GYB: Nem, kérdezi?

ÁN: Kérdezi, aszongya kutya egy...

GYB: A kutya egy cinkát harapott meg?

ÁN: Nem, kutya megharapott egy fiút.

GYB: Ezt kell lefordítani?

2. gyűjtő: *Nem, hanem erre válaszolni kell. Ha valaki nem látta a képet, s megkérdi maguktól. A kutya egy lányt harapott meg?*

GYB: Nem, egy kölyköt, egy gyermeket.

2. gyűjtő: *De teljes mondatban.*

ÁN: S ha nem láttuk a képet?

GYB: A kutya megharapott egy gyermeket.

ÁN: S akkor jön (? rá) a izére, a képre...

2. gyűjtő: *Igen, és én kérdezem, hogy az történt-e a képen, hogy a kutya egy lányt harapott meg?*

ÁN: Nem, nem, egy...

GYB: Nem, egy gyermeket harapott meg.

ÁN: Kutya egy gyermeket harapott meg, nem egy lányt.

2. gyűjtő: *Egy másik kérdés attól, aki nem látta a képet: aztán azon a képen mi van, egy farkas harapta meg a fiút?*

GYB: Nem, egy farkas, hanem egy kutya. Harapta meg azt a gyermeket.

2. gyűjtő: *Így mondanák mindig?*

ÁN: Igen. Igen.

2. gyűjtő: *Most hogyha szintén a képről kell beszélni, akkor hogy lehetne folytatni ezt a mondatot: „A kutya nemcsak ugatott a fiúra, hanem...”?*

GYB: Meg es harapta.

ÁN: Meg es harapta, meg es marta.

GYB: Megmarta.

ÁN: Megmarta. Nemcsak ugatta, de meg es marta.

2. gyűjtő: *Hogyha valaki azt mondja, hogy a kutya nem marta meg a fiút, akkor erre mit mondanak?*

GYB: Nem való, a kutya a fiút marta meg.

ÁN: Kutya megmarta a fiut.

2. gyűjtő: *Tehát nem való, és hogy folytatnák akkor?*

ÁN: Igen, nem való.

GYB: Kutya a fiut harapta meg. Megmarta, gyermeket.

2. gyűjtő: *Na most van nekem két állatom, úgy hívják, hogy wombat. Az egyik Klézsén lakik, a másik Pusztinán. Az, amelyik Klézsén lakik, arról azt tudjuk, hogy délben eszik. Az, amelyik Pusztinán lakik, arról azt tudjuk, hogy eszik délben. Én Bákóba lakom, és most este van. Melyik faluba kell elmenjek megetetni a wombatot?*

GYB: Hát hogyha délkor eszik, akkor este nem kell menni.

2. gyűjtő: *Egyikhez se?*

GYB: Nem, délkor eszik...

ÁN: Ki délkor eszik, eljön Klézsébe, s este nincs köztük...

GYB: Nem, mind csak, ők délben etetik meg.

ÉKK: *Ez meg eszik délben.*

GYB: Igen, nálunk Klézsén aszongyák, hogy délkor eszik.

ÁN: Délkor eszik.

2. gyűjtő: *Igen, tehát ez délkor eszik, ez meg eszik délkor.*

GYB: Hát ez nem (? tiszta...), mert a pusztinaiak úgy mondják, hogy délben eszik.

2. gyűjtő: *De hogy akkor nekem el kell-e menni Klézsébe megetetni este ezt az állatot, ha ez délben eszik?*

GYB: El kell menni délkor, nem dél előtt... dél előtt mensz, és megeteted...

ÁN: Délkor, és ha este...

2. gyűjtő: *És Pusztinába se kell menjek este, ha erről meg azt tudjuk, hogy ez eszik délben?*

GYB: Hát dél az délkor van, nem?

ÁN: Délkor. (? Az, hogy délbe eszik, aztá...)

4. gyűjtő: *De erről a pusztinairól csak annyit tudunk, hogy eszik délben, így bízták ránk.*

GYB: Igen.

4. gyűjtő: *És akkor nem tudom, hogy most kell-e menni etetni, este?*

GYB: Este nem kellene.

ÁN: Mért, spórolsz?

GYB: Nem, de... ahogy mondták, akkor délelőtt elmentél, s megetteted...

ÉKK: *Ugyanazt jelenti a kettő, hogy akkor délkor eszik, meg eszik délkor?*

ÁN: Délkor eszik, délkor.

GYB: Hát a dél az dél.

ÁN: Délkor eszik nálunk, úgy mondjuk. Délkor eszik.

GYB: Igen, délkor.

2. gyűjtő: *Akkor ugorjunk egyet. [...] Magyarul ez hogy hangzik teljes mondatban?*

GYB: Éppen akkor kapta kulcsát meg, amikor én beléptem a szobába...

ÁN: Kámerába.

GYB: Odájéba.

ÁN: Odájéba, nálunk úgy mondják.

2. gyűjtő: *És még egy ilyesmi...*

ÁN: Éppen...

GYB: Épp a... eppen akkor végzett mosogatást, mikor béléptem e... odájéba.

ÁN: Akkor végzett mosogatást, mikor én béléptem... zodájéba.

2. gyűjtő: *Jó, éppen...*

GYB: Eppen akkor végezte el a zimádságot, mikor béléptem a... odájéba.

ÁN: Mikor béléptem... odájéba.

2. gyűjtő: *Ugyanaz, éppen...*

GYB: Igen, éppen akkor aludt el, mikor béléptem... zodájéba

ÁN: ...aludt el, mikor béléptem zodájéba.

GYB: Itt aszmongya á...

2. gyűjtő: *Igen, azt mondja, rosszul írtam...*

GYB: Á, ja...

ÁN: Akko... éppen aludtam, mikor bémentem a... odájéba. Éppen alud... Eppen akk... Eppen aludtam.

GYB: Nem aludt el, akkor „adormit”... Kellett volna írni „dormia”.

2. gyűjtő: *De ha az van, hogy „adormit”, akkor azt hogy mondanák?*

ÁN: Aludt.

GYB: Aludt. Éppen aludt...

ÁN: Aludt, amikor...

GYB: Amikor béléptem (? odájéba)...

2. gyűjtő: *Hogyha az lenne, hogy „a adormit”?*

GYB: Ja „a adormit”?

ÁN: Nem, de még azt mondja, hogy „a adormit”...

GYB: Igen, azaz elaludt.

ÁN: Akkor kellett lenne írja „a, adormit”.

GYB: Értem, értem, de „a, adormit”, tehát a régi...

ÁN: Nem, de (? ő azt állítja), hogy kéne...

GYB: ...múltban...

2. gyűjtő: *Hogy hogy jönne az, hogy „a adormit”?*

ÁN: Akkor aludt el.

GYB: Elaludt vót...

ÁN: Éppen akkor aludt el, mikor béléptem az odájéba. Mert ugy aludt...

2. gyűjtő: *Jó, ...*

GYB: Hági serényen, mert elindul a trin.

ÁN: Mert indul a trim.

2. gyűjtő: *Hági serényen mert?*

ÁN: Indul a trin.

GYB: Indul a trin, a vonat.

ÉKK: *Mi volt az eleje?*

ÁN: Hajde (? repe).

GYB: Hajde, de az hajde magyarul mi úgy mondjuk, ugyanazt a szavat használjuk...

ÉKK: *Gyerünk?*

GYB: Hági, hági.

ÁN: Igen, gyere. Hági serényen, mert elindul a trin. (? A vonat.)

GYB: Jöjjenek s venicielnek serényen, mert hal meg a gyermek.

ÁN: Hal meg a gyermek. Azt mondja...

2. gyűjtő: *Itt most megin egy képet látunk, és próbálják meg minél részletesebben leírni! Ki micsinál?*

GYB: Mámi mossa tángyérokát, e víz kifutott...

ÁN: Kiömlött.

GYB: Kifutott, úgy mondjuk.

ÁN: Kiömlött, (? úgy van). Hogy futott ki? Ha fut... (? egy darabon)

GYB: Ha forr...

ÁN: Kiömlik, te. Kiömlik.

GYB: Ha ömlik, akkor ömlik.

ÁN: Ömlik ki, kiliccsön. Kiömlik. Mert kifutott, mikor főzöd a tejet, akkor fut ki.

GYB: De itt most ott ha téssz izébe, akkor...

ÁN: Folyt ki. Kifolyt.

GYB: Víz... Mami töröli a tánygyért, a víz kifutott. Kiömlött, na.

ÁN: Kifolyt. S gyerekek ott...

GYB: Csintalankodnak gyermekek... Le akarnak venni valamit erről a...

ÁN: Pócról, s a...

GYB: Pócról...

ÁN: Feldőlött a szék.

GYB: Nem is.

ÁN: Hát nem látod a?

GYB: (? érte) nem az... s aztán mondom, hogy a csintalankodó gyermek leesik a székről. Itt még nem esett le.

ÁN: Leeső...

2. gyűjtő: *Nem, most esik.*

GYB: Leesőfélbe van.

ÁN: Leesik lesz, (? úgy fel).

2. gyűjtő: *Ez, amit most látunk, ez kell.*

GYB: Igen, ott a széken ott leesőfélbe van a gyermek, a székről.

ÉKK: *És Ágnes hogy mondaná?*

ÁN: Nem, mind csak úgy jó ki. Én... Gyermek felmászott a székre, lopjon valamit a polcból, s mikor adta tesvé... hugának, akkor elkalimpázdott, s leesik. Ni.

GYB: Kalimpálódzott, igen.

ÉKK: *Nem azt mondta, hogy „leesik lesz”? Valami olyasmi...*

ÁN: Elkal... Izé előtt leesik lesz, s van az, aszongya hogy elkalimpázdott... mintha eldőlné szék nálunk, aszongya hogy elkalimpázdott a szék, s akkor leesik. Meg... Ez régi használat ott nálunk.

2. gyűjtő: *Na most ez egy olyan történet, amiről egy fényképet készítettünk... De akkor a gyerekekkel mi történik?*

GYB: Leesett a székről...

ÁN: Elkalimpázdott a szék, s aztán leesik. S aztán még az édesanyjától, azt tudja, hogy... Azt (? viszi). Arra mindig megsimogassa az édesanyja, mert rosszaskodott.

ÉKK: *De Ágnes úgy mondta, hogy „foly ki a víz”, azt nem lehet úgy mondani, hogy „esik le a gyermek”?*

ÁN: Nem há... Nem, mert mikor leesik, akkor egyszerűből esik le, itt... Viz látszik, hogy foly le.

GYB: Abba a pillanatba csak leesik...

ÁN: De szék el van kalimpázdva, s azután jó az a leesés.

2. gyűjtő: *És hogyha úgy kezdem, hogy ott az a gyerek fönny áll a széken, és mindjárt...? Hogy folytatnák?*

GYB: Mingyárt leesik.

ÁN: Mingyár leesik.

2. gyűjtő: *Így, jó lesz?*

GYB: Igen.

ÉKK: *Nem lehet úgy mondani, hogy mindjárt esik le?*

GYB: Nem.

ÁN: Mingyár leesik.

2. gyűjtő: *Most egy kicsit asszonydolgokba mennénk bele. Egy ételnek a receptjét szeretnénk, ha el tudná mondani nekiünk. Vendégek jöttek, és valamit nagyon nagyon gyorsan kéne csinálni. Hogy tudná azt elmondani, hogy én azt meg is tudjam csinálni?*

ÁN: Serényen össze kell szedni, veszek... a kell hoznivaló...

GYB: Gyütni mindent.

ÁN: Mondjuk úgy, tojást. Valami szalonnát aprítani, bérakni gyorsan... serényen a cserpenyőbe, odatenni, és míg megenged az az a ízé szalonna, addig (? összepalni) serényen valami tojást, (? kivönteni), s akkor, hogy ne kelljen emezeket sokat várniuk, mert éhesek, s éhess...

GYB: Ehetnének...

ÁN: Ehetnének, s én es serényen meg bírom őket ebéltetni.

2. gyűjtő: *És ami ennél sokkal nehezebb megcsinálni? Galuskát szokott csinálni?*

ÁN: Ó, micsoda sok időbe kerül... Addig ketszer ehezik meg az ember.

2. gyűjtő: *És el tudja mondani, hogy a galuskát hogy csinálja?*

ÁN: Mondjam el? Hát na...

2. gyűjtő: *Hogy szokta csinálni?*

ÁN: Melliket, kásásat vagy a rizskásásat?

2. gyűjtő: *A kásásat.*

ÁN: Kásásat, mert abba nem teszünk hust, mert nagybótt van.

GYB: Csak tepertőt teszünk.

ÁN: Nem lehetne, mert nagybótt van most, nem eszünk tepertőt es. Majd ha dörögne, hogy adj nekem tepertőt galuskába. Úgy es (? jövőin nem van multság). Nem. Összegyűssük hejm... hozunk hejmát, megtakaríssuk a hejmát, megmossuk, (? megvagdoljuk) szépen, teszünk borsot, ilyen bors, nem? fekete bors, bors.

GYB: Paprika, az.

ÁN: Megaprítva szépen, mikor... inkább ilyet csinálunk, mikor sok zöltség van. Petrezselymet tesztek, kaprot tesztek beléje. De megpergelem, a (? indilénybe), hejmát. Megpergelik azt, mikor pergelődik, hogy igen megvágom a borsot, tesztek még, reszelek egy murkot, sárgarépát, beléje, hogy megreszelem aprócskába, tesztek beléje zőccséget, lósordit...

ÉKK: Azt is?

ÁN: Tesztek tavasszal, mert mennél több van ilyen zöltség benne, annál jobb, s puhább. Tesztek zölcséget beléje, megaprítva, ahogy mondám petrezselyemlevelet, kaporlevelet tesztek, azkot mindig ugy... Mások tesznek káposztát, megreszelve ugy, de én nem szeretem ugy, mert én aszondom, hogy a levelibe tesztek, levelibe csánok, s azkat mind... Sót tesztek még, tesztek fetekeborsot, hogy legyen egy kicsit ulyan olyan csipős, de kicsit, nagyon kicsit, mert ő nem szereti, s azt esszevigyitem szépen. Különbe mosok levelet, megf... felfőzöm a vizet, megfonnyasztom, levél legyen sző... lehet legyen szőlőlevél, legyen martilapilevél, de azt nemtom ismerik?

GYB: Martilapi.

ÁN: Lehet legyen tormalevél es. Lehet legyen szádop. Az a jóféle szádop, nem az a feteke szádop. S káposztalevél. Ezekből lehet (? lenni) az egészet, s ha jobb legyen a gusztja, akkor mindentől tesztek. Csjállok egy ötöt-hatot szőlőlevélbe, egy ötöt-hatot csánok tormalevélbe, csánok káposztalevélbe, martilapilevélbe, s azkat mindig béraikom, fenekire tesztek egy rend (? korpint), megmosva szépen, s azt a (? rivája) tesztek egy rend levelet, tesztek rája valami (? bulivónt), vaj ha nyár van, tesztek petrecsikot, paradicsomot. Tesztek egy kicsi (? undeliemet) a fenekire egy kicsi sőt, s aztán béraikom azt. Mikor béraiktam a galuskát, mert én az első rendet mindig lábra teszem, hogy ne (? majd)...

GYB: Valamit kifelejtettél.

ÁN: Mit felejtettem ki?

GYB: Kását nem tettél.

ÁN: Nem, de a... Én aszontam, összevigyitem, hát mondtam előre, kását megmosva szépen... Há azt mondtam leghamarabb, hogy kását, s aztán mondtam, hogy zölcséget, mert azt kértem, hogy kásás galuska, s hamarébb akkor azt mondtam, hogy kását.

GYB: Meg kell mosni, meg kell...

ÁN: De azt megmosom, megmosom, s elhagyom, hogy lefogyjon a víz. Ne legyen vizes, hogy legyen. S megcsinálom... megcsombolítottam, mert nálunk aszongyák, megcsombolítottam a galuskát. Ebből lesz édes. Én nem szoktam ulyan kicsikét, mert én akkora menő galuskát nem nevelek, s az első rendet... Nem, mert csánok csak így akkorákat es, de az lehet ilyen...

GYB: Ne, nem...

ÁN: Felitől. S azt béraktam az első rendet lábra, s kettődiket úgy lefekítve béraktam szépen, s tetejére teszek egy rend levelet. Azt a feltöttem vízbe, s odatettem főni.

2. gyűjtő: *Mennyit kell főzni?*

ÁN: Vajegy órát fő, mert ha nagyon ki van, akkor mikor kettőt rotytant, akkor ki es vettem megkóstoljam, mert akkor olyan finom, mert én nagymamám mindig úgy adott nekem, mikor kicsi gyerek vótam, mert ugyan szeretett nagymamám ugyanis, tartott mellette, egy udvarba laktunk. S megfő úgy, s mikor teszik ki akkor abba tájba lefő az a víz, hogy fenekin marad egy picit, hogy ne maj égjen oda de (? előbb), többi mindig úgy elfő, s akkor megmarad éppen az a galuska úgy, s kiöntik, s teszen az egésznek, (? mint) ki mennyit meg tud...

2. gyűjtő: *És tesznek rá tejfölt?*

ÁN: Nem. Kásás galuskába nem. Az mindig böjtis galuska. De nálunk szokták, hogy sütnék pitánt melléje. Puliszkából megfódozzák, veszik a lisztet, mert szitálják. Mikor Robi kicsi vót, akkor aszonta (? belenyina), mert így járt a szitával így. Megszitálták a lisztet, esszevigyítik, abba, teszen két rész lisztet, pujlisztet s egy rész buzalisztet. Tesznek egy kicsi zahart, cukrot, sót, úgy hogy én nem csálom nagyon sósra, azt esszevigyítik. Felfő a víz. Az, abból (? még jánba), melyikbe meg akarom fódozni, de elteszem, mer... azt az (? asszu) lisztet így félre, s aztá tötök abból a forró vízből, hozok még egy kicsit, míg az egészet, aztá azt elhagyom, hogy meghűljön, s abba tájba felfűl az a liszt nekije. Mikor meghűlt, akkor még összehabaram jól, s onnét egy tabát megkenek (? ndölnébe), s veszem a lapot, a kalán, kinek mije van, ott (? bítömi a pecskába), hogy béizéli, s tetejé... odalapuljon inkább, s tetejére csálok tiszta vízből vigyitek valami buzalisztet úgy, hogy vékonka, mint (? kleti) ulyan, és aztá azt feltötöm a tetejére, bétettem, hogy megsűljön, de kemény tűz kell annak, s megsül, s (? kiűljön) egy kicsit (? édeskedve), mert nagyon, s azt avval a kásás galuskával vajegy borcsos (? bovval) fű, micsoda...

2. gyűjtő: *A következőt úgy szervezzük, hogy legyen galuska.*

ÁN: Igen, galuskát...

ÉKK: *És a pitánba nem kell semmi kovász, élesztő vagy ilyesmi?*

ÁN: Nem, nem, nem teszünk. Pitánba nem szoktunk nálunk tenni. De a pitánt (? dírent s kever) most nem erőst fognak csinálni, mert sok a dolog vele. Enni mindig szeretik, de sokat kell tartani tűzbe es, mert mind a kemencébe akkor kell hagyni egy kicsi parázsát a fenekin, mert az nehezebben sül meg, mint a kinyér. Mert a kinyérnek ki kell hozni mind a tüzet...

2. gyűjtő: *És kemencébe sütik, nem?*

ÁN: A kemencébe, én csántam az öreg házba is vagyon ott szo... konyha, szóbának, mi úgy mondjuk szóba, vagyon egy luór. S mikor csánnak úgy, hogy többet főzek a pitán, akkor egy kicsit beszurok egy fát, melik ég bennécskébb, s amig az készen van, addig a pitán es megsül. S ugy örvend ő, mert mindig aszongya, még süttél-e pitánt, aszongya. Mondom nekije, vót egy morzsa maradvá, s mondom hol a pitán? Aszongya hol, kiadtam a kucsának. Há minek? Aszongya, há régi vót. Hogy vót régi te, mondom, mert mos vót sütvé. Igen, de egy darabecska vót. De hogy vót te, mondom én hát (? adtam, hogy). Nem, de meg vót penészesedve. Mondom hogy legyen megpenészesedve, ha most süttém? Aztán már láttam, hogy nem (? mert). Nem tud adni választ, aztán elhagytam, mert aztán még sittem, s mikor indultam el, akkor ott kidobtam a kucsának. Nem, te ne hallgass oda. Mert aztán hazamenek, még kell süssek neked pitánt.

GYB: (? Mikor haza...?)

ÁN: Mikor hazajön. De sütek, csak jöjjön haza.

2. gyűjtő: *Ez egy ilyen ijesztős sorozat. Itt van egy ember, felvesz magára egy ilyen medveálarcot, és azzal ijesztgeti az embereket. Egyszer csak egy igazi medve jön. De közbe kiderül, hogy az igazi medve se igazi. Tehát ez a történet, és azt hogyha el kéne mesélnék egy gyermeknek otthon, az ő nyelvén, akkor hogy mesélnék el?*

GYB: Volt egyszer egy ember, s mit gondol ő, hogy ijessze meg az embereket. Elvett egy medvebőrt, bément egy (? pár napra) a városba, s ott elbújva felötözött, felvette (? rijoejmu...) medvebőrt, s kiállott az emberek elejbe. Menen egy ember mellette, elejbe szökik, az úgy megijedett, hogy elfutott, még a lába sem érte a földet. Jön egy másik, annak es eleibe szökik, az es megijed. Egy lány így szóla... egy lányember elément mellette, mind megijesztette. Egyszer csak eléáll elejbe egy igazi medve. Akkor ő úgy megijedett, hogy medvebőr leszakadt a hátáról. Futni s futni, a másik medve nem bírt tovább jönni. És levette magáról a bőrt, s kacagni kezdett. Há vót olyan történet ott a faluba, hogy egy ember melik gyermekkorába csobán vót, (? erdőbe) vót, mind dicsekedett, hogy ő erős, ő nem fél a farkasoktól. S ő akkoriban mesélte másoknak, akkor egy vagonba laktak, mer öntötték az országutat, a (? susint) öntötték, aszongya, aszonta, hogy ő nem félne a farkasoktól, megkerüli azt az erdőt, ahol ők vótak. Ott, ahol ültek még, a (? sisa) részt akkor azt öntötték, akkor ott vót az a vagon, s gyermekek es, azok a kolégája, aszongyák nem hisszük. Bizony ahun a ne, most menek el a setétbe, s megkerülöm. Aszongya egyik, hadd el, menjen el. Elment, s akkor ők vettek valami pokrócokat a hátikra, ott vót (telep) ilyen, (? ha jöjjenek) vissza, akkor elkezdtek négykézláb

menni. Előtte, mikor ért oda. Az úgy megijedett, hogy bot a kezibe, s egyebet nem csinált, csak vágta a fődét. Ordított. Nem (? tudta, hogy) kikelve képiből, minden, hogy emberek azok megcsinálták azt a tréfát, (? ...s ilyen) kiszökik az esziből, megjön az esze. Odamentek, onti, hé, ontér, münk vótunk e, mük vótunk. Ő nem, ő tovább, tovább...

ÉKK: *És aztán mi lett?*

GYB: Hát aztán azon az éjen elaludtak azok, a vagonba a másik, akik megijesztették.

ÁN: Ők igyelték (? ripal...)

GYB: Igen elege volt. Nehogy igyelték, mer nem, mikor észrevette, hogy mi vót, akkor szokott verekedni. Azok kint kellett aludjanak azon az éjen.

ÉKK: *De van farkas Klézse körül?*

ÁN: Járnak, jár...

GYB: Há most nemigen van, de vót a...

ÁN: Há bėjött a...

GYB: Ezelőtt jöttek bé, és kivették a juhokat a...

ÁN: Nálunk Kákován is ott...

GYB: (? ...) ott mondjuk ugye kerítés alatt, mer nálunk a kerítés vannak (? ott) ugy, hogy ilyen füz izé ágból... így cölöpök béverve így, és úgy font kerítések vótak. Vagy ö... ilyen tövis... még ilyen azok a, hogy is van... homoktövis, az még, katina.

ÁN: A csipkekert, ugy mondták, hogy csipke.

GYB: Ilyen csipkekert. Csipke az izé, nálunk az a izé, ami bémegy a lábodba... tövis. De a tövis itt más fa. Az fa.

ÁN: Igen, igen, az a tövis, amiről (? így cse... glovics...)

GYB: Nálunk az a nagy... És az alatt is bevájtk. Kivitték... A többit megölték, egyet elvittek...

ÉKK: *És medve is van?*

ÁN: Nem, nincs.

GYB: Medve nincs. Medve a hegyekbe van, nagy hegyekbe, ott Csendességben...

ÁN: Én mikor kicsi gyermek vótam, akkor...

GYB: De most nincsen, nem... Csak úgy ritkán valakit hall mondják, hogy látott farkast.

ÁN: De mikor én kicsike vótam, ott Kákován volt a házunk, mink szélbe ültünk, falu szélibe, s volt állás, ott, ahol tartották egyik felibe marhákat, másik felibe johokat. Télbe. S bé vót rakva úgy földvel a fák essze ugy lécek verve, s közbe béalva a földbe. S vót ulyan, hogy kitépte farkas a falat, s kivette báránkát, tavasszal. S ott kertbe ette meg, mer nálunk hogy nagy vót a kert, s nem vót még ház, kerbe ette meg. Csak kaptunk épp, mikor kicsi gyermekek vótunk, felkötünk akkor, édesanyám böggött, hogy megette bárány... elkapta e farkas a báránt. S (? mi így) nyárba, én má el vótam menve liciumba, akkor el vótam adódva (? ha ügyes vót), mánika a tátikával aludtak tótésen. Van ott kereken a háznál egy ulyan kézi, s ott szokták nyárba alunni, hogy tiszta vót az ágy. S nálunk mindig vót kucsá otthon. S éjjen feljött a farkas a kerbe, s kucsá verekedett vele ott az ógrádába. Édesapám hogy nagy ember vót, aszondja erre menj te aszongya, verd, üssed azt a kutyát. Mánika mind (? partozta) az farkas vót, nem kucsá vót. Mikor régvél elszámítta (? a kék), s eszébe jutott mánikának mit látott, akkor észrevették, hogy farkas vót. Aztá ott megijedt mánika, erre kivette tátinak, ingemet tettél, hogy verjek meg far...

GYB: Farkas szájára adta.

ÁN: Küldtél a farkas szájába, ingemet tettél, hogy verjem (? e) farkast, te aludtál. Nem, de ez igaz vót, igaz vót. Aztán róka, mikor kiszaladott a kerbe egy tyuk, ott többet vissza nem jött, mert a róka el es (? ...rukálta). (? Ülök.)

GYB: Aztán még a farkast használták az... hogy ellopta a bárányt, ellopta a malacot...

ÁN: Az náluk vót...

GYB: A szomszédunkba vót...

ÉKK: Malacot?

ÁN: Malacot, igen.

GYB: A szomszédunkba vót...

2. gyűjtő: Ilyen kismalacot?

GYB: Nem. De csak mondták, hogy a... A szomszédunkba vót egy család, má melynek hét lányá vót. A zembernek. Hét.

2. gyűjtő: Fia egy se?

ÁN: Fia egy se.

GYB: Fiú semmi. Az ember nem tudta, hogy mit kell a lányoknak kellett ingnek vegyenek, vegyenek húrozatot, vásznat szőjenek, lepedőt szőjenek... Az ember oda nem adott pénzt, az tud... Nem úgy tudta az ilyen dolgokat. És az asszony úgy ódotta meg, hogy egyszer ellopták a bornyut, az ember úgy tudta, ellopták a bornyut... Az ember kereskedett a szomszédval, az ment házból házra, hogy hol főzik a hust, (? terem... fele kóbrist...), ment a (? csiprokóval), lám hol mit főz ez, mit főz amaz... Nem tudta, az (? asszony) eladta vót a bornyut. Máskor, hogy úgy bárányokat otffelejtették, s elvitte farkas. Vagy a malacot, vót malacos (? gölé vót), kettőt-hármat elvitt a farkas. És úgy adta el... és (? vásárnak) úgy kellett az (? ügy részét) mikor csinálta, mer ott rendre kellett csináni, egyik nőtt, a másik jött a sarkával (? leánynak) hogy... ott időben meg kellett mindent méretezni, hogy készen a borjú a lánynak... Úgyhogy a farkas még jár vissza.

ÁN: Híre es.

GYB: Hirével es.

2. gyűjtő: *Most megint lesz három kép, azt kéne elmondani, hogy mit látnak a képeken.*

GYB: A fiú belérugett a portába. Gyermekek.

2. gyűjtő: *És itt?*

GYB: Mit kell? Bétörte az ablakot.

ÁN: Igen, bétörte az ablakot, ne.

GYB: A porta...

2. gyűjtő: *És itt?*

GYB: Itt most... ugyan (? egy a számla).

ÁN: Hazaért az apja...

GYB: Az apja, a gazda, (? aki jött az a)...

ÁN: Ki lesz. S meglátta, hogy mit kaptak meg a...

GYB: Látod-e fiacs...

2. gyűjtő: *Egyelőre csak az, hogy mit lát éppen, és utána majd összekötjük...*

GYB: (? Ugyiss e) látod-e fiacskám, mit szentelnek!

2. gyűjtő: *De mi látszik a képen?*

GYB: Az ablak kitörve, nem? Az ember azt kéne nezze, hogy az ablak ki van törve, hogy mutissa, hogy biztos dolga (? van a másikat). Szidja. Szidja a gyermekeket, mert ő bétörte az ablakot. S mutissa.

2. gyűjtő: *És ha ezt a három képet összerakjuk egy történetté, akkor azt hogy mondanák el?*

GYB: Gyermekek játszottak a portával, egyik bé talált rúgni jobban (? beléje) a portába, s kitörte az ablakot. Aztán jött a gazda haza, s mikor meglátta az ablak kitörve, kérdezte, melik vót az melik bétörte az ablakomat? (? merthogy) bé van törve.

3. gyűjtő: *Hát én csak megkérdezném, hogy olyasmit mondanak, hogy valaki ki-kimegy, vagy ki-kinéz...*

GYB: Igen, a igen... Ki-kimenen ez éjen mondjuk. Ki-kimenen este... Még bé-bénéz nagymama, hogy miccsán a gyermek. Amikor mondja a mama a nagymamának, hogy mámi még nezzen bé, akkor (? le van...).

ÁN: Nezzen bé.

GYB: Akkor mondják a másikról, hogy még ki-kinéz az ablakon...

ÉKK: *Az azt jelenti, hogy többször is kinéz?*

GYB: Igen, igen, igen.

3. gyűjtő: *Na most ezt magyarul hogy lehetne?*

GYB: Péter egy részeges.

3. gyűjtő: *Máshogy valahogy lehetne mondani, ha valakinek kell magyarázni...?*

GYB: Péter egy itkányos.

2. gyűjtő: *Itkányos?*

GYB: Igen.

ÁN: Részeges, itkányos...

GYB: Igen, itkányos. Péter tütükél. Tütükél. Péter szereti az italt. Ez lenne.

2. gyűjtő: *És melyiket szokták inkább mondani?*

ÁN: Ó, hogy milyen részeges!

GYB: Részeges. Vagy itkányos.

ÁN: De inkább részeges.

GYB: Vagy részegesen mondják...

ÁN: Mert az durva az...

GYB: Az itkányos az... régebben mondták.

ÁN: Itkányos...

GYB: Igen.

ÁN: Most inkább részeges.

ÉKK: *És nem mondják, hogy iszik? Az nem ugyanazt jelenti?*

ÁN: Ha Péter iszik, akkor az iszik úgy, hogy rendesen, nem még részegszik meg (? pedig)...

GYB: Részeges.

ÁN: Itt úgy mondja, hogy részeges.

GYB: (? igen) részeges.

ÁN: Iszik úgy... Akkor bje. (? Petre bje), mikor mondd, hogy Péter iszik. Érted?

GYB: Értem.

2. gyűjtő: *Itt van egy kép, és egy olyan embernek, aki nem látja, el kéne részletesen mesélni, hogy mit látnak...*

GYB: Ezek mik?

2. gyűjtő: *Ezek ilyen dobozok...*

ÁN: Ott van egy kotló, mellik kotol a dobozba...

GYB: Az kotló vagy nem? Kucsá-e? (? cenkecska)

ÁN: Ha (? cenk), há az es jó. Én mindig kotlókat gondolok, mer kéne csirke...

GYB: Meg kellene essen...

ÁN: Meg kéne essenek a kotlók... tyukok, hogy ültessem meg, hogy keljenek csirkék.

GYB: De még nincs...

ÁN: De még nincsen, mert hideg van.

GYB: Hideg van... Hát egy ember...

ÁN: Rakja egyik a másik... Ott tesz fel egymásra... ládát... Túlfelől van egy láda kicsánva, melikbe megnezte mi lenne... Ott felül ott es megnezte, mert... Nezte, hogy mi van benne, mit bír kivenni belőle... Ott esze vannak rakva több...

GYB: (? ...mikor vót a geliszt...)

ÁN: De ha kicsánta, azt nem vót majd (? munkája).

GYB: (? azokat más es kicsánta...)

2. gyűjtő: *És ha külön kellene beszélni a piros címkés dobozokról meg a kék címkés dobozokról, akkor hogy mondanák, hogy itt mi történik?*

GYB: Válassza el őket, a kékeket a kék felé, s a vereseket veres felé.

2. gyűjtő: *És hol van az egyik, hol van a másik a képen?*

ÁN: Jobbra rakja kéket, s a...

GYB: Igen, de a zember ha a...

ÁN: Mint nezem. Mint én nezem, jobb felé rakja kékbe...

GYB: Jobbra teszi a kékeket, s balra teszi a...

ÁN: Vereseket.

2. gyűjtő: *És ebbe a pillanatba mit látunk?*

GYB: Hogy egyikbe van egy cenke...

2. gyűjtő: *Hogy mit csinál az ember?*

ÁN: Hát az ember... fel...

GYB: Há rakja le a kettödiket.

ÁN: Rakja... Teszi le kettödiket. Kéket.

GYB: Teszi le a kettödiket...

2. gyűjtő: *És hova teszi?*

GYB: Jobbra. Fel egy másikra

ÁN: Kékre.

GYB: Nem, egy másikra.

ÁN: Igen, de mindcsak kék... Azt akartam mondani.

GYB: Mondtuk előbb, hogy a kék...

3. gyűjtő: *Mikor van kiscsirke, akkor hányszor kotlik?*

GYB: Nálunk nincsenek csirkék.

ÁN: Kicsi pislének.

3. gyűjtő: *Mi?*

ÁN: Pislén.

GYB: Pislén.

ÁN: Pislén.

3. gyűjtő: *Mikor van pislén, akkor mennyi van?*

ÁN: Hát ha nagyobb egy tyúk, akkor tesznek tizenöt, tizenhét tojást elája. S ha jó az üdő, jó a izé, tojás, akkor abból ki lehet keljen mend a tizenhét, s ha...

GYB: Ha jól ül a kotló.

ÁN: Ha jól ül, jól melegíti. Ha nem, ki lehet tizenöt es, ha nem, ki lehet egy es belé.

GYB: (? Fizika.)

ÁN: Mindig... S de az, mikor... Három hét után. De melik jól ül (? tyúk), az mindig kikőt. Egy tizenöt tojásból vagy tizenhétből kikőt egy tizenhárom biztos. S aztá az akkor mind így... Én

elhagyom míg kikel az utósó, kotló alatt, ha csendes a kotló, mert mindig úgy (? bel) van teve, hogy ne járjon más tyúk közé, hogy ne majd zavarja, s mikor kikötötte azkat, akkor veszem le a kotlót, leteszem, teszek ennük innük, pisléneknek ott, s (? kapunk) még pislén (? ...), hogy nyissam meg, hogy esznek, hogy isznak, hogy vakatyarnak, még gyüti bé, hogy... S mikor nőnek egy akkorát, hogy egy három-négy hetesek a pislének, akkor adja fel. S aztá azok szegények addig csiripelnek, míg jól esik.

GYB: Kotló (? lett.)

ÁN: (? éppen)

3. gyűjtő: *És egy kotló alá szoktak tenni, vagy egyszerre több kotló...?*

ÁN: Hát ha megesik több, akkor többet teszünk, s ha csak egy esik meg, akkor egyet teszünk. Mert ha megesik több, s ha kevesebbet kötnek ki, akkor esszerakjuk a pisléneket egyhez, hogy ne kelljen annyi kotlót...

GYB: (? Visszavágyik.)

ÁN: Ne kelljen annyi kotlót gyütni este bé, mert azkat mindig bé kell tenni úgy, hogy egy ketrecbe, hogy s fenn, hogy ne majd járják a macskák, megeszik mai világba azkat a pisléneket, ellopja a görény, elveszi az ürü... Mert vannak ürü...

GYB: Ürü, igen, ürü, ürü.

ÁN: Melik elveszi onnét, zógrádából a... még vannak ezek a rossz kucsák, melikek nincsenek megkötvé, azok is meg... mikor (? kivitte) pislent el, mer az kapják. S azt (? hagyják) úgy, hogy inkább... S enni kapnak kását, mert az aprócska, puliszka nagyobbban (? nő rája), s vizet. Az az ő...

5. gyűjtő: *A (? jó papnak) pedig hosszú élete van.*

GYB: (? Az megdöglük.) A szüksége miatt, nem azért, hogy...

ÁN: Azt nem es vágod el, mert mindig (? merthogy ebbe), mert a végén mindcsak ez esik meg hamarább kotlónak, s aki ott hamarább...

4. gyűjtő: *Sok kotló van most?*

ÁN: Nálunk pulykát ültetek inkább, mert ezek a tyukok nem...

GYB: Több fér (? alá).

4. gyűjtő: *Már öreg az, amelyik a kedvenc?*

GYB: Nem, de mondjuk... úgy mondja, hogy szokták, hogyha tudod, hogy az esik meg elsőnek tavasszal...

ÁN: S jól ügyel a...

GYB: Akkor jól vigyázz reá, hogy nehogy elvágd... békerüljön a...

ÁN: Csiporba.

GYB: Levesbe. S akkor vigyázol reá, és az az... aztán sajnálsz is elvágni, mennyit szolgált, mennyit (? szokott), reggel (? meghalt, elnyomott), meghalt, megdőglött.

ÁN: Elpusztult.

GYB: Öregség miatt.

ÉKK: *És hány pulykája van?*

ÁN: Nekem puly... melik kell tojjék, vagyon három öregebb, s három fiatal. Kilencből, meliket tavaly kötött. S azkat a pulykákat mindig megtartom, de vannak olyan (? kurkánk), hogy mondják?

GYB: Pulykakakas.

ÁN: Pulykakakas. Azok nagyon verekednek. De vagyon kettő, melik öregebb, egy fejér s egy feteke, olyan szépek, hogy sírik a szívem nem, mindig még még elé léptetem, hogy mondom hadd el, hogy (? hazamenünk), husiéra elvágjuk. Én így mondja, aszongya, elvágjuk, hadd el, husjéra elvágjuk. Egész télen vártuk, de nem vágtuk el. Én sajnálok. Most hideg van, nem vágjuk el, mert míg megtakaritom, addig...

3. gyűjtő: (? ...)

ÁN: Mer má most nincs, de vannak azokból a fiatalokból, azok veressek, ilyen veres szényü. De azok olyan...

GYB: Azok kicsikék mindegyik...

ÁN: Félnek. Félnek a...

GYB: De az öreg ott van...

ÁN: A zöregek azok a (? tátanak, az órá, de...)

ÉKK: *És régen volt, aki pávát is tartott? Merthogy mondták, hogy a...*

GYB: Nem.

ÁN: Vették, vették, vették. Melikeknek vót...

GYB: (? Orvénbe) vót egy ember, aki nevelte...

ÁN: S mentek, de nagyon drága vót az, pávatolu. És szép, de szép vót. Olyat kerestem én, hogy vegyek egyet Robinak, de nem kaptam. Csak matacsert vettem neki.

GYB: A kalapba hordozták a legények.

ÁN: Fel... mert felkötték kereken...

GYB: Vettek négyet, ötöt...

ÁN: Én mondtam, mert tegnap mesélgettem, felkötték a kalapra ott alól, s aztán mind vót így a balfelébe, aztán bé volt tevé az a bokréta, pápatulus bokréta, úgy hívták, már mondtam. Abból a sárga virágból szépen, s...

GYB: Nem virág az...

ÁN: Gyopár. S felöl... S azt feltették, de nem úgy, hogy nagy legyen, hogy csunyanak ilyen, hogy... (? becén) volt.

GYB: Még volt árpa (? ...), az árpának a, kalásznak a szára ugy.

ÁN: Nálunk inkább szokták tyukot, régen ludat, s récét, kacsát. De én nem szeretem a récehust. Lud erős nehezen birom megtépni...

GYB: Azt sok idejig, (? jön még a réce)...

ÁN: Azkat elmentettem, s úgy a verekedtem a pulykára, s tyukok, ezeket nagyon szeretem. S szomszédasszony aszongya, gyüssek neki es tojást, hogy adjak neki, hogy neki es legyen pulykája, ne csak nálunk nezze.

4. gyűjtő: *És egy pulykakotló alá hány tojást lehet?*

ÁN: Bémene huszonegy.

4. gyűjtő: *És abból hány kispulyka lesz?*

ÁN: Mint tavaly, mikor kellett jöjjünk ki Robiékhoz a lakadalomba, akkor vót tizenhét pislenem, de nem tettem vót többet, csak huszonegyet, de hamarka vót, s hidegecske vót, de úgy es tizenhét kijött. S mikor hazaértem, akkor kötötte ki pulyka es a pulykatojásokat. S

akkor huszonegyből, mind csak úgy tettem a nagyecskákat, huszonegyből kijött egy úgy tizenhét. S abból a tizenhétből felnőtt kilenc, mert az erőst nehezen nő a pulyka.

3. gyűjtő: *Volt olyan, hogy mind kijött?*

ÁN: Vót. Vót. De ritkán van az, ritkán. S azok pislének, azok mind megmaradtak, tizenhétből vót hét kakas, és csak tíz pulyka. S most elmaradt csak négy kakas, többet levágtuk. (? Fönn) levágta, megkurtit... levágta kakassat. De én szeretem, nagyon szeretem foglalkozni ilyenekkel. Reggel, ha hideg van, ha meleg, futok, télbe mindig melegitek vizet nekijek, teszek melegvizet, teszek enni... Nyárba még elmenek mezőre, mert ő nem bír menni, hogy beteg, én menek magam a mezőre, mindig teszek enni, inni, s aztá napestig így (? elégedélnék).

3. gyűjtő: *És milyen más állatok vannak?*

ÁN: Há disznókat még nevelek, igen. Johokat nem nevelek, mert a johokat nem szeretem, johúst nem szeretem. S mar... tehéneket, marhát nem birunk megtartani, annak sok baj, kell készálni, s nincs ki kászáljon. Nincsen (? egyen se), mert mindig úgy vót elrendezve, hogy mikor nyugdíjas lesz, akkor veszünk már tehenet, veszünk...

GYB: Építünk egy állást...

ÁN: Egy állást, s az lemaradt. Most tíz esztendeje, mikor infarktust csánt. Lemondtunk mindent, már ki vót veve fa, minden, gerenda, (? szervezők), minden megvót. Aztán rendben lett, de hát használjuk meg. De én úgy nőtem fel, hol nőtem, volt tehen, vót joham, vót disznó, ludak vótak, tyukok vótak, récék vótak, mindig úgy nőttünk fel. S mikor kicsikék vótunk, mikor egy akkorára felnőttünk, hogy bírtunk pakolni, akkor nyárban a nagyobbak mentek kapálni, mi egész nap ebéltettük a pisléneket, malacokat, bornyut, bárányokat, mindig ezt, evvel foglalkoztunk. S estére főztem én, mert én vótam a lyán, főztem a babot, hogy legyen vacsorája. Nem vót... S mik megyünk, mi vittük, mert nálunk vót egy té, meg vót egy tétel, meg vót egy turó, tojás vót, meg vótak tyuk mit levágni, másoknak nem vót. Ne vót, de nem es vót annyi dolog. Mikor úgy akarsz, hogy keves dolog legyen, akkor nincs. Nincs.

2. gyűjtő: *Itt még egy furcsaság következik, románul van feltéve néhány kérdés, és magyarul kéne válaszolni rá. És persze nem úgy, hogy igen vagy nem...*

GYB: Értjük.

ÁN: Értjük.

GYB: Nem lefordítani eztet? Nem hogy lefordítani ezt a mondatot?

2. gyűjtő: *Nem, csak válaszolni. [kérdés románul]*

GYB: A zidén nem még mentem el.

3. gyűjtő: *De hogy itt senki nem érti a románt, csak mi négyen, és úgy kéne, hogy a válaszból kiderüljön az is, hogy mire válaszoltak.*

GYB: Igen. Az idén nem jártam a nagy vizre. Nálunk úgy mondják, hogy nagy víz. Az idén nem jártam a nagy vizre, mert a tavaly nem vót jó. Esett. Csak egyszer esett, amelyik egy hetet tartott.

2. gyűjtő: *[kérdés románul]*

GYB: Nem ittam többet édes bort, mert utoljára, mikor ittam, (? sírt) a hasam.

ÁN: Még ittál...? S aztán mondja, még ittál édes bort? Mondd azt.

GYB: Há mondom, hogy nem, ittál-e még édes bort?

ÁN: Igen, de azt es lefordítom, hogy értse meg az ember.

3. gyűjtő: *De nem, csak a válasszal kell, hogy értsék.*

GYB: A választ kell, igen. Nem ittam édes bort, mert utoljára mikor ittam, akkor meg talált (? enni).

2. gyűjtő: *És hogyha arról van itt szó, hogy valaha?*

ÁN: Igen, ittál vajegyszer.

GYB: Vajegyszer még ittál te édes bort?

3. gyűjtő: *(? ...)*

GYB: Hát ez vót a nem ittál, az vót a. Mi akkor ittunk. De ha kérdezi, nem azt mondjuk...

3. gyűjtő: *De ha azt kérdezi, hogy [kérdés románul]?*

ÁN: Áj máj bóu vrjodátö? vaj nem, áj bovút vriodátosz?

3. gyűjtő: *De nem ez lenne a kérdés, hanem az lenne, hogy [kérdés románul].*

ÁN: Ittál vajegyszer, édes bort?

GYB: Nem, mondhatok egy viccet? Kérdezte az egyik ember egy barátját, te, Isván, te, aszongya (? ettőle)... milyen tojás ez? fürjtojás, fürjtojás. Aszongya nem, de látta bátyám a héját, aszongya? Itt is van, áj máj bovütö... Vajegyszer ittál-e bort?

3. gyűjtő: *És akkor erre mi a válasz?*

GYB: Soha nem ittam ilyen édes bort. Vagy lehet mondani soha sem...

3. gyűjtő: *És száraz bort?*

ÁN: Sebes...

GYB: Nem, nem ismerjük mi... Az édes az édes...

3. gyűjtő: *Házi bort?*

ÁN: Hangalósít.

GYB: Hangalósít.

ÁN: Hangalósít.

2. gyűjtő: *[kérdés románul]*

GYB: Igen hamar (? igaza van), bezáratott egy hegybe, ez valami ilyesmi. Igen. Én felelek?

2. gyűjtő: *Hát vagy bármelyikük.*

GYB: Nem, de mondom, hogy ö... Nem kell, hogy a...

ÁN: Lefordítani, mit ír a...

2. gyűjtő: *Nem.*

GYB: Akar menni (? tepelőttem), egy minutba nem értem oda.

ÁN: Egy pillanatba.

GYB: Nem. Akar menni (? tepelőttem) a templomba, egy minutba sohasem értem oda. Vagy ha...

ÁN: Ulyan hamar nem értem oda. Ulyan hamar...

GYB: Nekem (? közel) templom, hogy egy minutba odaérek, mikor (tepelőt)...

2. gyűjtő: *[kérdés románul] Gyerektől kérdezzük.*

GYB: Igen. Még tanultál-e egy...

ÁN: Tanultál még vajegy imádságot?

GYB: Imádságot... Igen, tanultál-e még vajegy imádságot?

ÁN: Igen, tanultál-e még vajegy imádságot? Ez az az.

GYB: Imádságot. Az egészet, az egész imádságot tudom, újat még nem tanultam.

ÁN: Mert a régiket es elfelejtette... Nem (? fontos).

2. gyűjtő: *[kérdés románul]*

GYB: Most egy hete jártam. Úszni a Szeretbe.

ÁN: De mint a fécinye.

GYB: Hát na hát, kell tudni úszni...

ÁN: S ő nem tud, s aszongya, nálunk aszongya, úgy tudok úszni, mint a fécinye.

GYB: Mint fejsze.

ÁN: Hogyha béesik a vízbe, leesik a fenekire.

2. gyűjtő: *És ha az lenne a kérdés, hogy [kérdés románul]?*

ÁN: Aztán vajegyszer a Szeretbe?

GYB: Szeret köz... Nálunk közér van a Szeret, úgyhogy minden héten úszni járunk...

ÁN: Úszni...

GYB: Járunk fejni, mondjuk. És akkor ugy beleértjük az uszást is.

2. gyűjtő: *[kérdés románul]*

GYB: Sohasem loptam.

2. gyűjtő: *Nem, de [kérdés románul]*

GYB: Mér loptad ezt el?

ÁN: Mér loptak vajegy masint a faluból? Nem lopott senki semmit, mer nem voltak haza (? úgy most meg el...)

GYB: A héten csen... A héten csendesség volt, nem vészett el egy masin es.

ÁN: Nem loptak el egy masint es.

GYB: Ellopják vagy elveszik?

2. gyűjtő: *De történt ilyesmi?*

GYB: A faluba nem.

ÁN: Régen még vót. Bornyut es loptak.

GYB: Ja igen, az lehet.

ÁN: Masint es loptak el...

GYB: Kitől? Faluból nem. Nem, a faluba nem.

ÁN: Nem, de így egyebet.

GYB: Kocsit nem.

ÁN: Faluból soha.

2. gyűjtő: *Faluból mit?*

ÁN: Ja, lopnak tyukot, lopnak...

GYB: Mindent, amit...

ÁN: Mind csak azér, hogy... bort...

GYB: Mi nem (? mozdulunk) mi...

ÁN: Pujt, szermát a szőlőből, mik fel vannak kötve...

GYB: Felül fel vannak... Igen, (? spalért)...

ÁN: (? Spalért)... Azoknak a... Lopják el.

3. gyűjtő: *És akkor autót nem?*

GYB: Autót nem.

ÁN: Nem, hát azok, melikek tudnak vezetni, még tudnak...

GYB: Nem, de nem autót... De nem azok lopnak, akik... majd tud vezetni, vagy... Melyik egész nap a bárba ülnek, és éjjel...

ÁN: De bornyut loptak, s elvágta a mezőn...

GYB: Tehenet is loptak.

ÁN: Tehent es el... Kilopták a (? grátból), az állás alól, s elvitték a mezőre, s elvágta. S nem (? spute...) Az (? erdőt), most, az (? erdőt) vajegy két (? ezt elvágta).

GYB: Itt mindent...

ÁN: Egy szomszéd öregnél ott aludtak az álláson a tyukok, egy éjen mind ellopták. Pálinkát es mind el vót... Mind ellopták egy éjen az öregnek...

2. gyűjtő: *Kutya nem ugat olyankor?*

GYB: Nem.

ÁN: Nem vót, szegénynek, Isten nyugtassa meg, nem vót kucsája, s szomszédba vót. De hát ki menen ki éjjel, mikor úgy fogják a kucsák? Még nezed, hogy ketszer sirisd bé kúcsot, hogy ne majd menjenek világgá. De lopnak ugy. Van egy nihány olyan...

ÉKK: *Nem tartunk egy kis szünetet?*

(Itt ér véget az első vasárnapi felvétel.)